

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Szakirodalmi művel kapcsolatos szerzői jogsértés

Ügyszám: SZJSZT – 22/12.

A bíróság által feltett kérdések:

- 1. A felperes keresetével védeni kért szakmai anyag a felperes védendő művének, kizárólagos szellemi termékének tekinthető-e;**
- 2. A csatolt felperesi és alperesi dokumentáció egybevetésével megállapítható-e, hogy az alperes a felperes oktatási anyagát használta fel (avagy bárki számára hozzáférhető anyagot állított össze az alperes, melyben a felperest is feltüntette ajánlott irodalomként, szakmai anyag készítőjeként);**
- 3. Amennyiben az alperes a felperes oktatási anyagát használta, állapítsa meg, milyen arányban tartalmazza ezt az alperesi anyag.**

Az eljáró tanács szakvéleménye:

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást [...]”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a megkereséshez csatolt iratok alapján hozta meg szakvéleményét.

A felperes fülakupunktúráról szóló oktatási tananyagot (a továbbiakban „oktatási anyag” vagy „tananyag”) állított össze abból a célból, hogy azt tanfolyamokon oktassa. A felperes állítása szerint az alperes az ő engedélye nélkül vette át oktatási tananyagát, amelyet az alperes saját neve alatt adott ki és terjesztett hallgatói körében. A felperes oktatási tananyagának öt pontját emelte ki, amelyek az alperes által átvételre kerültek, így a (1.) „F.” című ábrát, (2.) a B. -rendszert, (3.) a K. -rendszert, (4.) az N. -rendszert és (5.) az F. című kivonatot. A Szerzői Jogi Szakértői Testület eljáró tanácsa az oktatási anyag említett részeit alapul véve kíván a T. Bíróság által feltett kérdésekre választ nyújtani.

Ad 1. A felperes keresetével védeni kért szakmai anyag a felperes védendő művének, kizárólagos szellemi termékének tekinthető-e?

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 1. § (2) bekezdés és (3) bekezdésének a.), h.) és p.) pontjai értelmében szerzői jogi védelemben részesülhet az a szakirodalmi alkotás, továbbá grafikai alkotás, amelyet a szerző szellemi tevékenységéből

fakadó egyéni, eredeti jellege alapján hozott létre.¹ Ez a védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől. Végül utalni érdemes arra, hogy a szerzői jogok a szerző életében és halálától számított hetven éven át részesülnek védelemben.²

1.1. Egyéni, eredeti jelleg megállapítása

Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy az egyéni eredeti jelleg megállapításánál a mű kifejeződésének módját szükséges alapul venni, amelyhez nélkülözhetetlen az alkotás terének vizsgálata, azaz, hogy „...*hogyan az adott körülmények között [...] mennyiben van lehetőség többféle kifejezési módra...*”.³ Utalni szükséges továbbá arra, hogy az alkotás terének nagysága, ezáltal az egyéni, eredeti jelleg megállapítása műtípusonként eltérő kritériumrendszer mentén történik: „*A kifejezés védelme igazodik a tartalom, és a mű-fajta sajátosságaihoz. Másként „mérhető” egy sakkjátékot támogató számítógépi program, és egy zenedramai mű egyéni eredeti jellege.*”⁴ *Az előbbi esetben a funkció és a kötöttségek (a sakkjáték szabályai) nagymértékben szűkítik az egyéni eredeti jelleg kifejezhetőségének terét.*⁵ *Összességében azt lehet mondani, hogy az egyéni eredeti jelleg megállapíthatóságának minimálisan az a feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgai másolása.*”⁶

A „... mű „*funkciója*” az egyedi jelleg érvényesülését – azaz alkotás terét – *jelentős mértékben meghatározza*”.⁷ Az oktatási anyag – a szakvéleményekhez hasonlóan – ún. funkcionális műnek tekinthető, amely két tekintetben szűkítheti az alkotás terét, egyrészt az adott tudományág megállapításai, tézisei, kutatási eredményei, másrészt az az oktatási anyagokra jellemző didaktikai módszerek, alkalmazott eszközök.⁸ Ezen korlátok kihatnak nemcsak a szakkifejezések megválasztására, az egyes tartalmi elemek összetételére, hanem adott esetben a mű szerkezetére is, ez azonban nem jelentheti azt, hogy nincs lehetőség egyéni, eredeti kifejezésmódra. A Szerzői Jogi Szakértő Testület egyik szakvéleményében kifejtette, hogy: „*Az azonban mindemellett kétségtelen, hogy a gondolatok korlátozott kifejezhetősége mellett is marad tér a szakértő szellemi tevékenységéből eredő személyes eredetiség kifejezésére.*”⁹ *Ott húzódik – a csak esetenként megállapítható – határ a szerzői mű és a szellemi tevékenységet tükröző, de a szükséges eredetiséggel nem bíró teljesítmény között, ahol a kérdéses szakterület szabályai által megkövetelt, kötött ábrázolásmód, és szakkifejezések használata a belső és a külső formát, vagy a szükségszerűség, az általában*

¹ Ennek mögöttes szabályaként utalni kívánunk a BUE 2. cikk (1) bekezdésében foglaltakra, amely alapján az egyezményes védelem kiterjed (...) az irodalom, a tudomány (...) minden alkotására, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát (... a védelem tárgya lehet) könyv, szöveggönyv vagy más írásmű (...). [Vö.: SZJSZT 27/2001.]

² Sztj. 31. § (1)

³ Vö.: SZJSZT 33/2005.

⁴ SZJSZT 27/2000. Vö.: „*Ismert adatoknak, meglévő anyagnak feldolgozása is védelem alatt álló mű, ha ebben önálló, egyéni tevékenység nyilvánul meg, és az újszerűség bélyegét viseli magán (Kúria, P.I. 3581/1934.)*” [in: SZJSZT 27/2000.]

⁵ SZJSZT 27/2000.

⁶ SZJSZT 27/2000. Vö.: „*Ismert adatoknak, meglévő anyagnak feldolgozása is védelem alatt álló mű, ha ebben önálló, egyéni tevékenység nyilvánul meg, és az újszerűség bélyegét viseli magán (Kúria, P.I. 3581/1934.)*” [in: SZJSZT 27/2000.]

⁷ SZJSZT 027/2001.

⁸ Vö.: SZJSZT 004/2005.

⁹ SZJSZT 027/2001.

*elfogadott, bevett elemek, illetve a cél a tartalmat és ennek nyomán annak formába öntését úgy beszűkítik, hogy nem marad lehetőség az egyéni- eredeti jelleg kibontakoztatására.*¹⁰

Az egyéni, eredeti jelleg, mint kritérium indokolja, hogy a szerzői jogi védelem esetében – ellentétben az iparjogvédelemmel – *csak* szubjektív értelemben vett újdonságra van szükség.¹¹ Ezért lehetséges, hogy az azonos tárgyú művek – így szakirodalmi művek is – egyidejű, konkuráló védelemben részesülhetnek, amennyiben a szubjektív azonosságuk eltérő egymástól.¹² Ebből pedig az következik, hogy az adott műben foglalt eszme, gondolat, megoldás alkalmazása, használata szabad mások számára, hiszen az abszolút monopólium kizárólag a gondolati szövedékek szószerinti felhasználására vonatkozik.¹³

1.2. Más szakirodalmi mű „felhasználásának” esetei

A felperes nyilatkozatában rámutatott, hogy az oktatási anyagot – mint ahogy ez a szakirodalmi művek írásakor általában bevett gyakorlat – más művek felhasználásával készítette.¹⁴

A szerzői jog alapvető szabálya, hogy a művek valamennyi típusú felhasználása a szerző engedélyéhez kötött, kivéve, ha az Szt. kivételt állapít meg.¹⁵ Más szerző művének felhasználása többféle módon történhet, melyeknek a szerzői jogi minősítése is eltérő.

Fokozatosan haladva az ötlettől az átvételig a következő esetek említhetőek:

Először is említhető az az eset, amikor egy szakirodalmi mű megírásához egy másik azonos témában íródott mű ad ötletet, „ihletet”. Valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek. [Szt. 1. § (6)] Így a „*korszakalkotó tudományos elgondolást tartalmazó és bizonyító közlemény szerzői jog védelme nem terjed ki a benne között tudományos tétel monopolizálhatóságára.*”¹⁶ Ugyanazt az ötlet- tudományos elgondolást – több más műben is fel lehet tehát használni, ezen művek pedig egyidejű, konkuráló védelemben részesülhetnek, amennyiben a szubjektív azonosságuk eltérő egymástól.¹⁷

Bevett gyakorlatnak tekinthető ugyanakkor, hogy szakirodalmi – ezen belül is oktatási – művek írása más hasonló, azonos témában írt művek felhasználásán alapszik, amelyre a hatályos Szt. a szerző engedélye nélkül lehetőséget ad az ún. szabad felhasználás körében, egyrészt az idézés, másrészt az átvétel szabályai szerint.¹⁸

¹⁰ SZJSZT 027/2001.

¹¹ Vö.: A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 30.o.

¹² Vö.: A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 30.o.

¹³ Vö.: A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 30.o.

¹⁴ Ld. a 2.... Főljástromszámú, „Tartalomjegyzék”-et és a 33/F/1. számú Mellékösszesítőt.

¹⁵ Ld. Szt. 16. § (1) bekezdésében foglaltakat: „*A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére.*”

¹⁶ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 32.o.

¹⁷ Vö.: A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 30. és 32.o.

¹⁸ Vö. Az idézés és az átvétel szabályainak alapjául szolgálnak a Berni Egyezmény 10. cikkben, valamint az Európai Parlament és a Tanács az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes

A szabad felhasználás azonban „csak annyiban megengedett, amennyiben – többek között – az megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra. Alapvető szabály továbbá, hogy a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket nem lehet kiterjesztően alkalmazni.”¹⁹

Második esetként tehát az idézést kell megemlíteni, a szabad felhasználásnak azon típusát, amely lehetővé teszi a szakirodalmi mű írója számára, hogy más mű részletét a mű szerzőjének engedélye nélkül felhasználja: ez jelentheti a szöveg szó szerinti átvételét (ezt nevezik közvetlen idézetnek is), illetve az adott szöveg átíratát, parafázisát (közvetett idézet). Azonban mindkét esetben fontos, hogy a vendégszöveg vagy -gondolat azonosíthatóan elkülönüljön a szövegen belül, valamint hogy a szerző ezen szövegrészek forrását pontosan megjelölje. Ez egyrészt a szerzőt megillető névfeltüntetés kötelezettségének teljesülését szolgálja,²⁰ másrészt így az olvasó számára ellenőrizhetővé válik az idézett gondolat.²¹

Az Szjt. a szöveg szó szerinti átvételénél lehetővé teszi, hogy az oktatási anyag szerzője más művét – a saját művének jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével idézze.²² Az idézésnek szigorú feltételeit írja tehát elő az Szjt. vonatkozó szakasza:

- az idézetnek legitim idézési célt kell szolgálnia, ami lehet a „tartalom magyarázata, kritikus hivatkozás, saját álláspont alátámasztása, mű mottója stb”.²³ A Szerzői Jogi Szakértő Testület az SZJSZT 25/2006. számú ügyben megállapította: „... az idézetnek a felhasználói műalkotásban szerves egységet kell képeznie az egészszel, ugyanakkor mégis el kell különülnie attól, hiszen azt a célt szolgálja, hogy ráerősítsen az átvevő mű megfogalmazásaira.”²⁴ Az idézett mű részlete a maga valójában – gondolati tartalmával és egyedi megfogalmazásával – játszik szerepet az átvevő műben, vagyis az idézett műrész és az átvevő mű között szoros gondolati kapcsolat állhat fenn.²⁵ A vendégszöveg elkülönítésének konkrét módozatára vonatkozóan az Szjt. nem állapít meg szabályt, a gyakorlatban elterjedt azonban ezen szövegrész legalább idézőjellel, esetleg emellett dőlt betűvel történő jelzése, amely egyértelműsíti az olvasó számára, hogy ezen része a műnek a szakirodalmi mű szerzőjétől eltérő személy szellemi terméke.²⁶
- Idézni csak műrészletet lehet, teljes művet nem.²⁷ Az idézett műrészlet terjedelme az átvevő mű jellegéhez és az idézés céljához igazodik, tudományos műveknél ugyanakkor hosszabb részek idézése is indokolt lehet.²⁸

vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) 5. cikk (3) bekezdésében a. és d. pontjaiban foglaltak.

¹⁹ Szjt. 33. § (2) és (3) bek..

²⁰ Szjt. 12. §.

²¹ Vö.: Klaus Grundwald, Johannes Spitta, Wissenschaftliches Arbeiten, Grundlagen zu Herangehensweisen, Darstellungsformen und Regeln, Verlag Dietmar Klotz, 2003., 22.o.

²² Szjt. 34. § (1)

²³ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 198-199.o.

²⁴ SZJSZT 25/2006.

²⁵ SZJSZT 25/2006.

²⁶ Vö.: „... az alperes akkor járt volna el az Szjt. 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, ha a cikk szövegében ezeket a részeket megkülönböztetve (pl. idézőjelben) közli, és valamely módon (pl. lábjegyzetben) megjelöli a szerzőt és a forrást.” (SZJSZT 25/2006) .

²⁷ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 199.o.

- Idézni csak műben lehetséges, ebből következik, hogy nem megengedett, illetve nem elégíti ki az idézés feltételeit az a „szerző”, aki különböző művekből vett részletekből írja meg munkáját, hozzá nem adva saját gondolatot.²⁹
- Az idéző szerzőt forrás feltüntetésének kötelezettsége terheli, azaz akkor jár el jogszerűen, ha a mű címét, szerzőjét, tudományos műveknél esetleg a kiadót, a megjelenés helyét, idejét, valamint az idézett szöveg pontos helyét (azaz az oldalszámot) is megjelöli.³⁰

Az idézésnek egy másik típusa, amikor nem szó szerinti idézés történik, hanem egy adott szövegnek az átirata, ezt nevezik parafázisnak is, amely körülírást, átírást jelent, azaz „*valamely tömör vagy nehéz szerkezetű szövegnek más szavakkal bővebben, magyarázatosabban v. népszerűbben való előadása*”, amely a közérthetőségre törekszik.³¹ Természetesen ez esetben is fennáll a forrásmegjelölés kötelezettsége.

Harmadik esetként említhető, amikor a szerző az idézést meghaladó szövegrészt vesz át saját művébe, amelyre vonatkozóan az Szjt. szigorú feltételeket fogalmaz meg.³² Az átvétel jogszerű, ha a szemléltetés érdekében iskolai oktatási célból történik, de irányulhat tudományos kutatás céljára is, azzal, hogy a szerző a forrást és a szerzőt megnevezi.³³ Az átvétel minden esetben a cél által indokolt terjedelemben történhet, azzal, hogy az átvevő művet nem használják fel üzletszerűen.³⁴ (Ezzel szemben az idézetet tartalmazó mű felhasználható üzletszerűen.)

Végül utalni érdemes az átdolgozás lehetőségére is, mint negyedik „felhasználási módra”, amely eltérően a szabad felhasználási módoktól a szerző engedélyéhez kötött.³⁵ Elterjedt gyakorlat a tudományos életben az idegen nyelven megjelent művek lefordítása annak érdekében, hogy az idegen nyelvű kutatási eredmények az adott szakterület képviselőinek tágabb körében váljanak hozzáférhetővé. Fontos kiemelni, hogy az idegen nyelven megjelent mű (eredeti mű) fordításának (származékos mű) felhasználása (így például nyomdai vagy online megjelentetése) az eredeti mű szerzői jogi jogosultjának engedélyéhez kötött.³⁶ Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a származékos mű alkotója is szerzőnek minősül, ha a származékos műnek egyéni, eredeti jellege fennáll, azzal, hogy annak felhasználása nem ütközhet az eredeti mű szerzőjének jogaival.³⁷ A származékos mű felhasználásához tehát mind az eredeti mű szerzőjének, mind az átdolgozónak az engedélye szükséges.

1.3. Szerző személyének megállapítása

²⁸ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 199.o.

²⁹ Vö.: A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 199.o.

³⁰ Vö.: A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk: Gyertyánfy Péter, CompLex kiadó, Budapest, 2006., 199.o.

³¹ http://www.kislexikon.hu/parafrazis_a.html (lehívás időpontja: 2012. december 9.).

³² „Átvételnek minősül a mű olyan mértékű felhasználása más műben, amely az idézést meghaladja.” Szjt. 34. § (2) utolsó mondata.

³³ Szjt. 34. § (2).

³⁴ Szjt. 34. § (2).

³⁵ Szjt. 29. §.

³⁶ Szjt. 29. §.

³⁷ Szjt. 4. § (2) bek.

A szerzői jogi védelem a mű létrejöttével keletkezik³⁸ E magyar rendelkezés a Berni Uniós Egyezmény által megkívánt formai kötöttség nélküli oltalom alapelvén nyugszik, miszerint szerzői jogi védelem keletkezése nem köthető előzetes eljáráshoz, egyéb formai követelményhez. [5. Cikk (2) bek.] Ezen alapelvből fakadóan a szerzői jog esetében – az iparjogvédelmi oltalmakkal ellentétben – nem áll rendelkezésre olyan nyilvántartás, amely az adott mű szerzőségét igazolná. Ilyen nyilvántartás hiányában pedig olyan vélelmezett szerzői jogi védelemről beszélhetünk, amely vélelem a bíróság jogerős döntése által megdönthető.

A „szerzőségi vélelem rendszere” a szerzőséget övező bizonytalanság kiküszöbölésére szolgál, amely négy elemből tevődik össze. A szerzőség alátámasztását elsősorban az alkotáson feltüntetett név bizonyítja, ezt követően a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál működő önkéntes műnyilvántartás alapján kiállított közokiratnak minősülő tanúsítvány, illetve a közös jogkezelő szervezet által kiadott teljes bizonyító erejű magánokirat. A fentiek hiányában pedig az a személy tekintendő szerzőnek, aki a művet először saját neve alatt nyilvánosságra hozta. Valamennyi itt felsorolt esetben vélelemről van csupán szó, azaz ellenkező bizonyításnak helye van.³⁹

1.4. A felperes szerzősége

A felperes oktatási tananyagának öt pontját emelte ki, amelyek az alperes által a felperes állítása szerint átvételre kerültek, így: a (1.) „F.” című ábrát, (2.) a B.-rendszert, (3.) a K. - rendszert, (4.) az N.-rendszert és (5.) az F. című kivonatot.

A fentiek tekintetében megállapítható, hogy az oktatási anyagok esetében az egyéni, eredeti jelleg megjelenését több tényező is behatárolja, ezek lehetnek az adott tudományág által alkalmazott kifejezések, kifejezésmód kötöttségei, műfajhoz kapcsolódó didaktikai követelmények (pl. a megértést szolgáló tagoltság és érthető nyelvezet), valamint a felhasznált forrásokban foglalt tartalom.⁴⁰ Összességében mind a négy képzést segítő anyagról (2-4.) megállapítható, hogy az akupunktúrás pontokat és betegségeket tartalmazó táblázatok összetétele, illetve ezek összefüggésének rendszere többnyire az adott tudományágra jellemző törvényszerűségeken, felismeréseken alapszik. Ezek képezik az adott tudomány elsajátítását célzó pedagógiai műveknek az alapját, amelyek egyúttal az egyéni, eredeti jelleg kifejeződésének terét is jelentős mértékben beszűkítik, így *„ezeken a területeken az egyéni, eredeti jelleg megállapíthatóságának minimálisan az a feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgai másolata.”*⁴¹

A felperes nyilatkozata értelmében az oktatási anyag tartalmának összeállításához más műveket is felhasznált, amely művekre vonatkozóan a felperes a csatolt „Mellékletösszesítő”⁴² című dokumentumban név szerint is említést tesz. A Mellékletösszesítő tartalmazza a felperes három szakmai továbbképző anyagát (K-B-N), valamint az F. című jegyzet forrásainak megnevezését.

³⁸ Szjt. 9. § (1).

³⁹ Szjt. 94/B. §.

⁴⁰ Vö.: SZJSZT 027/2001.

⁴¹ Vö.: SZJSZT 007/2003.

⁴² Ld. 33/F/1. szám alatt csatolt bizonyítékot.

Az oktatási anyagban található a **K. munkafüzet** (a továbbiakban: fordítás), amelynek alapjául a felperes állítása szerint P. S.: „C.” című műve szolgált, ezt a C. kiadó adta ki M-ben.

A felperes állítása szerint ezt a művet ő fordította le németről magyarra.⁴³ A lefordított mű különböző betegségek gyógyítására vonatkozó akupunktúrás pontokról szól. Az eljáró tanács leszögezi, hogy mivel szerzői jogi védelem tárgya nem lehet eljárás, így az az információ, hogy mely betegség gyógyítása esetén mely pontok kezelése szükséges, nem képezi szerzői jogi védelem tárgyát. Ezzel szemben a jelzett eljárás leírása, sajátosan megformált tatalomként, egyéni-eredeti jellegű szakirodalmi műként állhat szerzői jogi védelem alatt.

A K. módszer első része viszonylag egyszerűen megrajzolt fülábrákat (ld. jegyzet bal oldalán), illetve a jegyzet jobb oldalán az ábrán található akupunktúra-pontok listászerűen feltüntetett számát és nevét, valamint az indikációként feltüntetett egyes akupunktúra-pontokhoz kapcsolódó betegségek felsorolását tartalmazza. A jegyzet második részében, amelynek címe „T. ötletek”, 1-15. sorszám alatt listászerűen különböző betegségek alcímei kerültek feltüntetésre (pl. ragályos betegségek, gyomor- és bélbetegségek, légúti betegségek), ezen alcímek alatt pedig betegségtípusok (pl. ragályos betegségeken belül influenza, májgyulladás, TBC), a betegségtípusok mellett pedig a javasolt akupunktúra-pontok, amelyek szúrása szükséges a kívánt gyógyulás eléréséhez.

Megállapítható, hogy a fordítás szakirodalmi mű, megjegyezzük, hogy a periratok között nem található a fordítás alapjául szolgáló P. S. német nyelvű mű. Az átadott iratanyagból nem állapítható meg sem a fordító, sem pedig a nyilvánosságra hozó személynek a neve.

A felperes ugyancsak csatolta a hallgatók számára kiosztott, a K. módszerről szóló jegyzetet is, amely a fordítással szó szerinti megegyezést mutat. Itt is említhető, hogy a felperes, mint fordító neve nem szerepel az említett jegyzeten.

Összességében megállapítható, hogy a K. rendszert leíró fordítás, illetve jegyzet mint szakirodalmi mű állhat szerzői jogi védelem alatt, azzal, hogy az abban foglalt eljárás nem képezi szerzői jogi védelem tárgyát. Jelen ügyben szükséges azonban annak bizonyítása, hogy a felperes-e a fordító.

A felperes a tananyag **B.-rendszeréről** szóló részével kapcsolatban jelezte, hogy annak forrásául az ...-ben a H. I. E. Karán kapott „R. /Jegyzet”/ (a továbbiakban: a H. jegyzet) szolgált.

Az oldalszámozást tartalmazó H. jegyzet és a felperes állítása szerint az ...-ben általa készített oldalszámozást nem tartalmazó munkafüzet (a továbbiakban: munkafüzet) összevetéséből kiderül, hogy a felperes szó szerint emelt át a H. jegyzetből részleteket, anélkül, hogy ezeket az Szjt. által megkövetelt és a gyakorlatban bevett módon (legalább idézőjellel) jelezte volna, megjelölve egyúttal a pontos forrást:

- A munkafüzet két típusú fülábrát tartalmaz, egyrészt emberi szervek lekicsinyített ábráit tartalmazó illusztrációkat (1.o.), másrészt az egyes akupunktúrás pontokat és azok neveit magában foglaló képet (6.o.-tól a munkafüzet páros oldalain). Az előbbi a

⁴³ L. a 2.... Főljástromszámú bizonyíték, „Tartalomjegyzékét”.

H. jegyzet 3. oldalán található ábra továbbfejlesztett, szerzői jogi szempontból is átdolgozott változata, mert az egyes testrészek ábrái (azok vonalvezetése, megformáltsága) egyéni, eredeti jelleget mutatnak a H. jegyzetben találhatóhoz képest. Míg az utóbbi a H. jegyzet 6-8. oldalán található három darab illusztráció egyesített változata nem rendelkezik egyéni, eredeti jelleggel, pusztán tudományos tételek összegzése.

- Számos helyen megállapítható, hogy a felperes el-elhagyott egy-egy mondatot vagy bekezdést, ily módon vette át a H. jegyzetből (annak 1-12. oldaláig) nagyrészt szó szerint a szövegrészleteket (ld. pl. „N.-ig”, „Az ...” címek alatti szövegrészleteket). A különbség a két szöveg között abban áll, hogy míg a H. jegyzet – amely írógéppel íródott – egyszeres aláhúzásokkal jelzi az egyes főbb pontokat (pl. M. pontok, F. pontok) és az egyes pontokat betűjelekkel választja el egymástól (pl. „0” pont, „mester sensorial v. Szem pont”), addig a felperes a munkafüzetben az egyes főbb pontokat három aláhúzással emeli ki, az egyes pontokat pedig két aláhúzással francia bekezdésbe szedve azokat.
- A munkafüzetben a H. jegyzet 12-17. oldalak tartalma lerövidített módon ugyan, de néhol szó szerint köszön vissza. Például: „N.” című részben szereplő következő mondat: „*Nem mindig a legcélravezetőbb, ha kiragadottan I tünetet kezelünk. Az sem megoldás, ha I ülésben minden tünetre, problémára szúrunk*” (14. o.) a munkafüzetbe majdnem szó szerint került átvételre: „*...nem mindig célravezető, ha kiragadottan I tünetet kezelünk, és az sem megoldás, ha egy ülésben minden problémára szúrunk.*” Ugyanez állapítható meg a „K. megjegyzés” című alponttal kapcsolatban is, ahol a szöveg 8. és 10. bekezdése némi lerövidítéssel ugyan, mégis nagyrészt szó szerint került átemelésre a munkafüzetbe.
- A jegyzet VIII. K. (18-21.o.) című részét a felperes két tekintetben módosította a munkafüzetben, egyrészt abc sorrendbe állította a listaszerűen egymás alá sorakoztatott fogalmakat, illetve az egyes fogalmakat követő kifejezések közé „+” jelet tett egyszerűsítve az oktatási anyag elsajátítását a hallgatók számára.

Nem vitatható, hogy miután egy akupunktúrás kezelésről szóló oktatási anyagról van szó, az e tekintetben rendelkezésre álló kifejezések köre és ezek egymáshoz kapcsolódása korlátozott, ezért bizonyos kifejezés-egyezések szükség szerint előfordulhatnak, az egyes elemek összeválogatására azonban e körben is nyílik lehetőség (pl. VIII. K.). A H. jegyzet témakörei közül ugyanakkor vannak olyanok, ahol az előbbinél tágabb körben jelenhet meg az egyéni, eredeti kifejezésmód pl. „N.-ig” témaköre. Ez utóbbi esetben megállapítható volt a szó szerinti egyezés, amelynél a felperes akkor járt volna el jogszerűen, ha a vendég szöveget idézőjelben dőlten szedte volna, megjelölve a lábjegyzetben a pontos forrást is. Ezáltal egyértelművé vált volna az olvasó számára, hogy mely részek jelentik a felperes önálló szellemi „gondolatait” és melyek származnak a H. jegyzetből.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a B.-rendszerrel szóló munkafüzet a H. jegyzet egyfajta lerövidített változata.⁴⁴ A felperes által csatolt munkafüzet ugyanakkor sem címet, sem szerzőt nem tartalmaz, sem pedig utalást arra, hogy az oktatási anyag ezen része a H. jegyzet egyfajta átdolgozása. Azaz a B.-rendszerrel szóló munkafüzet nem

⁴⁴ Vö.: SZJSZT 35/2004.

tekinthető a felperes egyéni-eredeti, saját szellemi alkotásának, annak a felperes nem szerzője.

A felperes állítása szerint az oktatási anyag „N., Gy.” című részének megírásakor a „P. M. F. N. (...) I...” című mű angol fordításából (a továbbiakban: „N. kivonat”) dolgozott év-ben. Sem a felperes nyilatkozatából, sem a kivonatóból nem derül ki, hogy milyen szerzői jogilag releváns felhasználási módok (közvetlen, közvetett idézés, átvétel, átdolgozás) segítségével került sor a felperes N.-kivonatának összeállítására. Az ügy szempontjából releváns, hogy a kivonat tartalmazza „A f.” című fejezetet, amely ábrákból és azokhoz fűzött rövid magyarázatokból áll. Ebben az egyes akupunktúrás pontok címei angol nyelven szerepelnek.

A K. módszerhez hasonlóan megállapítható, hogy a N.-kivonat mint szakirodalmi mű állhat szerzői jogi védelem alatt, azzal, hogy az abban foglalt eljárás nem képezi szerzői jogi védelem tárgyát. **A felperes N.-kivonatának szerzősége megállapításához szükséges lenne annak feltárása, hogy az angol nyelvű mű fordításáról van-e szó, illetve, hogy a felperes-e a fordító. Az eljáró tanács rendelkezésére álló adatokból (a kivonat mindössze a „N., Gy.” tartalmazza, sem az angol, illetve a francia mű címére, szerzőjére, kiadójára nem utal) mindez nem állapítható meg.**

Végül a *word* dokumentumból és *ppt* prezentációból álló „F. A. /saját jegyzet/” tananyagot a felperes saját jegyzeteként jelölte meg, feltüntetve egyúttal a felhasznált forrásokat. **A felperes „saját jegyzete” azonban sem idézetekre, sem pedig átvételre vonatkozó megjelöléseket nem tartalmaz, így a jelen adatok alapján nem megállapítható, hogy a jegyzet mennyiben a felperes szellemi alkotótevékenységéből fakadó szerző mű.**

Ad 2. A csatolt felperesi s alperesi dokumentáció egybevetésével megállapítható-e, hogy az alperes a felperes oktatási anyagát használta fel (avagy bárki számára hozzáférhető anyagot állított össze az alperes, melyben a felperest is feltüntette ajánlott irodalomként, szakmai anyag készítőjeként);

Az összehasonlítás alapjául szolgál a csatolt periratok közül egyrészt a 2... főljástromszámú bizonyítékgyűjtemény (a továbbiakban: I. számú bizonyítékgyűjtemény), másrészt a 2... főljástromszámú bizonyítékgyűjtemény (a továbbiakban: II. számú bizonyítékgyűjtemény).

Az I. számú bizonyítékgyűjtemény a következő ábrát és jegyzetrészleteket tartalmazza:

1. A. ábra, amelyet a felperes az N. Kiadó gondozásában jelentetett meg év-ben (a könyv előlapja nem került fénymásolásra) és az akupunktúrás pontokat tartalmazó fülakupunktúrás ábra;
2. „F. szeminárium „B.” rendszere alapján”;
3. „F. szeminárium a „k.” rendszer alapján”
4. „F. szeminárium „N.” rendszere alapján”; és a
5. „F.”.

A I. számú bizonyítékgyűjtemény anatómiai fülábrája valóban megegyezik a felperes által kiadott könyvben szereplő ábrával. A felperes ábrájával kapcsolatban megjegyezhető, hogy az megfelel a II. bizonyítékgyűjteményben található F/1. szám alatt csatolt német nyelvű címet (A. O.) tartalmazó ábrával, ami jelen esetben feltételezhetően az eredeti ábrának

tekinthető. A pusztán anatómiai tényeket ábrázoló, igen sematikus, mindössze 6 vonallal megrajzolt fül-alakból és az egyes anatómiai területek azonosító megnevezéséből álló eredeti német fül-ábra sem tudományos, sem művészeti megközelítésben nem éri el a szerzői jogi oltalom küszöbét jelentő, szellemi alkotótevékenységből fakadó egyéni-eredeti jelleget. Az anatómiai tények leképezésében elvben kínálkozik tér a kreatív, alkotói művészeti önkifejezésnek, ezzel az ábra rajzolója azonban nem élt: a legegyszerűbb vonalvezetéssel és a magyarázó szóelemek nem egyéni tipografálásával előállt ábra tipikusan funkcionális célt szolgál. Ezt, az eljáró tanács megítélése szerint tehát szerzői jogi oltalom alatt nem álló ábrát használta fel a felperes és az alperes egyaránt.

Az I./2-5. számú alább részletezett jegyzetrészletek valóban a felperes által leadott jegyzetektől kerültek az alperes által átvételre, mint ahogy erre a CD-lemezzel kinyomatott dokumentumok is utalnak, miszerint „*D. – hely, év*”.

Az I./2 és 3 és 5. számú felperesi és alperesi dokumentumok összehasonlítása alapján megállapítható, hogy a fejezetek, az alfejezetek címei,⁴⁵ a tartalmi összeállítás szinte szó szerint átvételre kerültek, a tartalmak összeválogatása⁴⁶ és elrendezése,⁴⁷ az egyes adatelemek sorrendbe állítása,⁴⁸ az adatok részletezettsége,⁴⁹ a szöveg tördelése,⁵⁰ a táblázatok⁵¹ szinte teljesen azonosak. Kizárólag a szöveg szerkesztésében (így a betűtípus, betűméret, kifejezések aláhúzása, kiemelése, bekezdések megjelölése) állapítható meg némi eltérés, ami azonban nem jelent egyéni, eredeti hozzáadott értéket. (Átdolgozásról ez esetben tehát nem beszélhetünk.) Az I./4. számú N. -féle módszert tartalmazó alperesi és felperesi tananyagok között szintén jelentős hasonlóság állapítható meg. Az alperesi tananyag részletek mindössze három tekintetben mutatnak különbséget a felperes által csatolt oktatási anyaghoz képest: egyrészt abban, hogy az alperes az egyes magyarázatokat táblázatba foglalta, másrészt az angol nyelvű címeket magyarra fordította, illetve a lokalizáció magyarázatát „átfogalmazta”.

Eltérés tapasztalható ugyanakkor a bizonyítékok tekintetében, hiszen míg a CD-lemezzel kinyomatott tananyag egyes részein az alperes feltüntette a felperes nevét, addig a „*K.*” című (a továbbiakban: mesterkurzus tananyaga) és a „*F., vizsgára felkészítő tanfolyam*” című (a továbbiakban: vizsgára felkészítő tananyag) nyomtatott tananyagokban a felperes nevének feltüntetése hiányzik. (Megjegyezhető, hogy a névfeltüntetés nem „pótolja” a felperes engedélyének hiányát.)

Végül ismételtén utalni kell arra, hogy az I./2. számú B. rendszert tartalmazó munkafüzet a H.-féle jegyzetnek felel meg. Ugyancsak a névfeltüntetés, illetve egyéb bizonyítékok hiánya miatt a K. módszer (I./3.) és a N. rendszer (I./4.) mint szakirodalmi művek fordítójának személye nem derül ki a csatolt iratokból. Az I./5. számú bizonyíték a felperes „*F.*” című szakirodalmi műve, bár a jegyzetben nem került feltüntetésre, hogy a források milyen mértékben és jelleggel kerültek felhasználásra.

⁴⁵ Vö.: SZJSZT 27/2005.

⁴⁶ SZJSZT 007/2003

⁴⁷ SZJSZT 41/2002.

⁴⁸ Vö.: SZJSZT 41/2002.

⁴⁹ Vö.: SZJSZT 41/2002.

⁵⁰ SZJSZT 8/2006.

⁵¹ Vö.: SZJSZT 27/2005.

Ad 3. Amennyiben az alperes a felperes oktatási anyagát használta, állapítsa meg, milyen arányban tartalmazza ezt az alperesi anyag.

A T. Bíróság által kért felperesi és alperesi oktatási tananyagok között fennálló azonosság mértékének megállapításához szükséges a 132 oldalas (133. oldalon az irodalomjegyzék található) mesterkurzus, illetve a 150 oldalas (151. oldalon az irodalomjegyzék található) vizsgára felkészítő tananyag vizsgálata.

A következőkben áttekintésre került, hogy a mesterkurzus tananyagának (ld. zárójelben szereplő oldalszámokat), illetve a vizsgára felkészítő tananyagának (ld. szögletes zárójelben szereplő oldalszámokat) mely részei tartalmazzák a felperes által használt tananyagokat.

1. F. ábra, amelyet a felperes az N. kiadó gondozásában jelentetett meg év-ben (a könyv előlapja nem került fénymásolásra) (3.o.)
2. „F. szeminárium „B.” rendszere alapján” (19-27.o.) ;
3. „F. szeminárium a „k.” rendszer alapján” (28-56.o.);
4. „F. szeminárium „N.” rendszere alapján” (5-14.o.);
5. „F.” [22-30.o.].

Mindezek értelmében megállapítható, hogy a 132 oldalas mesterkurzus tananyagának 35 %-a tartalmazza a felperes által használt dokumentumokat, míg a vizsgára felkészítő tananyag esetében ugyanez az arány 5 %-ot jelent.

Annak a kérdésnek a megítéléséhez, hogy az alperes követett-e el a felperessel szemben szerzői jogi jogsértést a fentiekben jelzett oktatási anyagok – a „F.” című jegyzetet kivéve – szerzőségének bizonyítása szükséges, ami a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetséges. A felperes saját szerzői/átdolgozói minőségét, a felsorolt anyagok egyikében sem bizonyította, sem kiadói szerződésekkel, sem fordítási, átdolgozási engedélyekkel.

Budapest, 2012. december 18.

Dr. Szinger András
a tanács elnöke

Dr. Hepp Nóra
a tanács előadó tagja

Votisky Zsuzsa
a tanács szavazó tagja